

Ullrich Junker

**Figura św. Jana Nepomucena
przy katolickim kościele
p.w. św. Jana Chrzciciela w
Cieplicach Zdroju/Bad Warm-
brunn wzniesiony w 1713 r.**

© im Januar 2024
Ullrich Junker
Mörikestr. 16
D 88285 Bodnegg
Tłumaczył Henryk Dąbkiewicz

Figura świętego Jana Nepomucena

W Cieplicach (Warmbrunn) naprzeciwko pałacu Zithena obok mostu na rzece Kamiennej (Zackenbrücke) znajduje się figura św. Jana Nepomucena¹.

Największą tragedię przeżył klasztor i kościół 7 września 1711 roku. Tego dnia spaliły się doszczętnie stare zabudowania kościoła. Nowy kościół z wielkim poświęceniem został odbudowany przy współudziale macierzystego klasztoru z Krzeszowa oraz hrabiego Hansa Antoniego Schaffgotsch w latach 1712-1714.

W dniu 18 lutego 1712² r. 1 hrabia Hans Anton Schaffgotsch zawarł umowę z rzeźbiarzem Leonhardem Weberem ze Świdnicy (Schweidnitz), w której zapisano: *"Wykonanie i postawienie figury św. Jana Nepomucena w Cieplicach (Warmbrunn) powierzono rzeźbiarzowi Leonhardowi Weberowi w ten sposób, że figura ma być wykonana przez wspomnianego pana Leonharda Webera w rozmiarze, kształcie i sposobie, w jaki jesienią postawił posąg na moście w Jaworze (Jauer), wykonać dla niego dobry kamienny cokół i postawić na nim posąg....."*.

Cena wynosiła 50 talarów. Rzeźba została ukończona we wrześniu, o czym rzeźbiarz poinformował hrabiego listownie, a ten zaaranżował wysłanie powozu do Świdnicy (Schweidnitz) w celu odbioru. Wydaje się jednak, że sprawa wciąż się

¹ Kult Nepomucena rozwinął się oficjalnie dopiero w XVIII wieku pod wpływem Habsburgów. Katolicki dwór cesarski, rządzący na terenie Czech i Śląska, zabiegał o wyświęcenie czeskiego spowiednika. 31 maja 1721 roku Nepomucen został beatyfikowany przez Innocentego XIII, a 19 marca 1729 roku kanonizowany przez papieża Benedykta XIII.

² Graf Schaffgotsch'sches Archiv Hermsdorf Urkd. Repertorium F. 23. Nr. 31.

przeciągała. 7 stycznia 1713 r. hrabia nakazał wysłanie do Świdnicy (Schweidnitz) dużego wozu konnego, ciągniętego przez cztery potężne konie, aby odebrać wykonaną figurę. Po przybyciu do Świdnicy (Schweidnitz) saniami, miało nastąpić spotkanie z kamieniarzem Leonhardem Weberem, który przebywał w tamtejszym klasztorze minorytów.

Ustawienie figury św. Jana Nepomucena opóźniła się jeszcze bardziej, ponieważ hrabia dopiero w październiku nawiązał korespondencję z Jonasem Mengershausenem w Jeleniej Górze (Hirschbergu). Tematem były herby i dekoracje napisów. Dopiero po uzgodnieniach hrabia zatwierdził propozycje herbu przedstawione przez Mengershausena oraz szkice do dzieła *“Chronografica”*. Te dwa elementy takie jak herby i napisy wpłynęły na cały proces.

SCHAF GOTSCHEN.

DIVO IOHANNI NEPOMUCENO SACRATA

Chronogramm = 1713

Lewa strona cokolu

Herb hrabiów

Serény von Kis – Serény

Hans Anton Graf Schaffgotsch był w swoim pierwszym małżeństwie z Marią Franzisą, hrabiną z domu Sereni (od 24 czerwca 1703, † 10 sierpnia 1707).

Prawa strona cokolu.

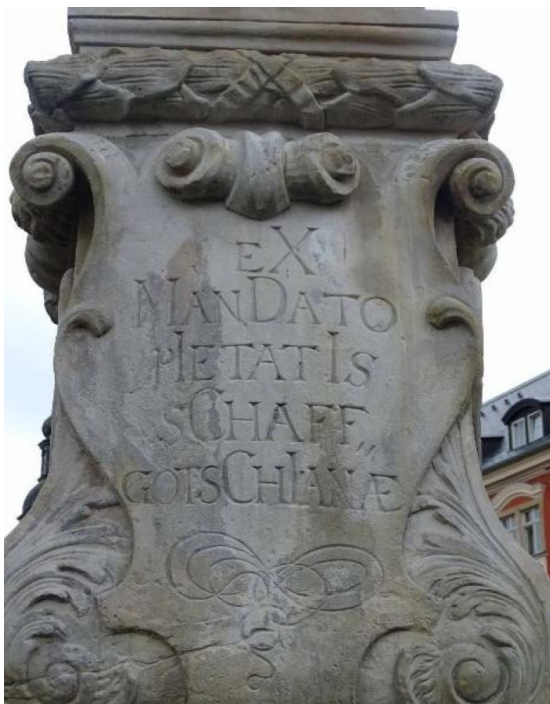
KOLOVRAT-NOVOHRADSKY, GfN.

Herb hrabiów
Kolovrat-Noworadski

Hans Anton hrabia Schaffgotsch był żonaty w drugim małżeństwie z Anną Teresą, hrabiną z domu Kolowrat-Krakowsky-Novoradsky (od 08. 1710, † 29. 08. 1759).

Tyl cokołu.

EX
MANDATO
PIETATIS
SCHAFF=
GOTSCHIANÆ

Chronogramm = 1713

Rodzina polskiego hrabiego Gurowskiego³ często przyjeżdżała na leczenie do Cieplic Zdroju (Bad Warmbrunn). Cieplice Zdrój (Bad Warmbrunn) są pięknym uzdrowiskiem, a wyjazdy rodziny Gurowskich na leczenie tam były związane z poszukiwaniem zdrowia i relaksu w malowniczym otoczeniu.

Przed 1758 rokiem hrabia Rafał Gurowski kazał wznieść tu epitafium dla zmarłego wcześniej Kazimierza Aleksandra Jaraczewskiego z Zaremby. Epitafium⁴, które kazał wznieść, miało być świadectwem hołdu dla tej postaci i jego zasług, jako wyraz szacunku i pamięci o zmarłym.

Podczas spaceru po uzdrowisku Gurowski zwrócił uwagę na zły stan pomnika św. Jana Nepumucena na moście. Zaproponował ustawienie pomnika obok mostu na cokole dla lepszej widoczności. Hrabia Gurowski sfinansował cokół i kazał wyryć na nim łacińską inskrypcję oraz rok jego ponownego zainstalowania – 1758.

³ *Hrabia Rafał Krzysztof Gurowski, urodzony 21 czerwca 1716 w Kościelecu koło Koła, był wybitnym polskim arystokratą i pełnił ważne urzędy w różnych miastach Polski. Jego ojciec, Melchior Hieronim Gurowski, był kasztelanem poznańskim, a matka, Zofia z Przyjemskich, była wpływową osobą, będąc wdową po kasztelanie kaliskim Adamie Gruszczyńskim*

⁴ *Epitafium to znajdowało się w krużganku klasztoru cystersów Cieplicach Zdrój (Bad Warmbrunn) do 1972 roku.*

Tekst na dolnym cokole z nazwiskiem fundatora "Gurowski" i rokiem 1758, datą ponownego wzniesienia pomnika św. Jana Nepomucena.

HUNC PIETAS
COMITUM SCHAFFGOTSCHI
TIBISOLA COLOSSUM
ERIGIT ÆTERNUM
POSTERITATIS OPUS
VOTA COMES GUROWSKI
SCRIBIT GENTE POLONUS
CORDE CLIENS POSCIT
PROTEGE DIVE
DOMUM

A^o. 17 58.

Z tej pobożności
hrabia Schaffgotsch
wznosi ogromny
pomnik na wieczną
rzeczy własność.
Hrabia Gurowski
pisze do narodu polskiego
z gorącą prośbą o ochronę
budowy mostu.

Pomnik św. Jana Nepomucena

Pomnik św. Nepomucena, z lewej strony pałac Zithena ⁵

⁵ *Pałac Ziethena w Cieplicach Powstał dzięki kupcowi Gottfriedowi Rörmischowi w 1730 roku, a jego architektem był Kaspar Jentsch. Ten barokowy pałacyk został przebudowany w XIX wieku. Jest to trójskrzydłowy, dwukondygnacyjny budynek z poddaszem mieszkalnym. Elewacja frontowa ma 7 osi, a boczne mają 6 osi. Nakryty jest 4-spadowymi dachami z lukarnami. Obecna nazwa pałacu pochodzi od rodziny Ziethen. W przeszłości należał do marszałka Karla von Ziethena, znanego wojskowego, który pełnił funkcję komendanta Śląska. General mieszkał w tej rezydencji aż do swojej śmierci w 1848 roku. Po nim budynek pozostał w rękach rodziny do 1900 roku. Przed II wojną światową właścicielem był Oswald Birke.*